

国家外语非通用语种本科人才培养基地教材

泰语演讲与叙事

วาทวิทยา

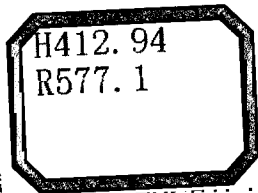

任一雄 编著

北京大学出版社
PEKING UNIVERSITY PRESS

94
1

国

科人才培养基地教材

泰语演讲与叙事

วาทวิทยา

北京大学出版社
北京

图书在版编目 (CIP) 数据

泰语演讲与叙事/任一雄编著. —北京: 北京大学出版社, 2005. 2
ISBN 7-301-08431-5

I. 泰… II. 任一雄… III. 泰语-口语 IV. H412.94

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2004) 第 130291 号

书 名: 泰语演讲与叙事

著作责任者: 任一雄 编著

责任编辑: 张 冰

标准书号: ISBN 7-301-08431-5/H·1380

出版发行: 北京大学出版社

地 址: 北京市海淀区成府路 205 号 100871

网 址: <http://cbs.pku.edu.cn>

电 话: 邮购部 62752015 发行部 62750672 编辑部 62765014

电子邮箱: zbing@pup.pku.edu.cn

排 版 者: 华伦图文制作中心

印 刷 者: 北京大学印刷厂

经 销 者: 新华书店

890 毫米×1240 毫米 A5 6.75 印张 200 千字

2005 年 2 月第 1 版 2005 年 2 月第 1 次印刷

定 价: 15.00 元

未经许可, 不得以任何方式复制和抄袭本书之部分或全部内容。

版权所有, 翻版必究

编写及使用说明

泰语“演讲与叙事”课程的开设，是多年来关于课程设置、提高实践语教学质量讨论的一个结果。

“演讲与叙事”是一门口语课程，但跟我们以前一般的“口语”课不同。过去的口语课，通常是从简单的对话开始，内容上常见的包括：见面寒暄、谈论一般事情，如：天气、问路、购物、求医、观看文体表演等，由易到难。较复杂一些的内容，一般也还是对话体。即使是高年级的口语课，也还没有系统地训练“表述”，只不过是说话的内容范围较广些、复杂些而已。

多年的教学实践表明，学习外语，需要强调口语与书面语并重，哑巴外语不行。但“口语”如果仅限于一般的“会话”或“说话”，也同样有很大的缺陷。高年级的“口语”课，应当侧重训练学生在特定场合特别是正式或半正式场合的“表述”能力。不管是从课堂教学和语言实践来看，“会话”或一般的“说话”与“表述”相比，不仅仅是口语类型上的不同，难度也有很大的区别。

试想，我们使用自己的母语来表述一件事情，有的人可以讲得条理清晰，有人却不得要领；有人讲得引人入胜，有人却平淡如水，甚至言不达意，啰啰嗦嗦，以至事与愿违。表述对操母语的人来说，都有一个驾驭语言、表述能力及举止得体等问题，比如，表述的内容、方式，包括讲述语言、肢体语言、场合地点、受众成分，乃至说话的语气音量、时间的掌握等等问题。更何况一个外语学习者用外语表述，其难度是显而易见的。

关于表述能力的训练，在泰国以及很多欧美国家的大学中，都有专门的课程设置，甚至是必修课。不仅如此，社会上的各种短期培训班也很普遍。商业人士要培训，从政的人士更视为必修课，演

讲与叙事已经成为一个很成熟的培训项目。

在教学过程中我们发现，由于国情的差异，我们大部分学生在中学阶段的交际机会很少，加之高考的导向，初、高中阶段没有设置口头表达能力的课程，大多数学生没有条件得到应有的训练。学生上大学以后，这方面的弱势十分明显，因此，更显示出加强训练的必要性。

20 世纪 80 年代末以来，根据不断发展变化的形势，我们曾数次讨论了学制以及与之相适应的课程设置问题。其中语言类课程改革的一个基本思路是，将以往高年级的“精读”“泛读”等有“大锅烩”特点的课程，按照“专”“精”的原则予以细化。“演讲与叙事”就是将原高年级的口语课程分离出来，参考国外已有的成熟的理论和实践方法，将“口语”课发展成为一个在更高层次上训练语言表述能力的课型，因此将其设置成了一门单独的课程。其目的是：加强学生口语表达能力，解决我们长期以来存在的实践语能力较弱的问题，同时注意培养学生社会交往的能力。

对于母语人士来说，本课程就是训练“如何说话”，重点在于如何组织内容，以及语言的使用、与受众的沟通等。但对我们学习外语的学生来说，首要的问题是外语语言能力的问题，如语音、词汇、句子等等。除此之外，我们也同样面临语言以外的因素。“表述”，是在作一篇面对受众的口头文章，那就不仅仅是一个语言能力的问题。因此，还有很多其他重要的因素，例如：受众是谁？什么场合？时间和时机如何？你用什么方式表述？这些问题对于面对公众的表述，即演讲或叙事，是直接关系到表述质量的重要问题。

鉴于上述认识和思考，我们进行了教学实验，经历了一个不断总结经验，不断改进教学内容，完善教学方法的过程。由于时代及条件的关系，以往我们的实践语教学使用原文资料较少，因而形成了较多的教学内容为“用外语说我们的事”的情况。作为一个中国人学习外语，这是有必要的。我们的学生应当能够清晰地表述不同社会、文化背景下的事物。但是，语言类课程的设置应当是一个整体，

不同类型的课程侧重解决不同的问题。演讲与叙事课程，应当主要训练高年级学生体味、模仿母语使用者的思维习惯，通过演练，使学生能以地道的外语进行表述。因此，从 20 世纪 90 年代以来，本课的教材基本使用原文。

演讲与叙事，尽管有不少经典之作，但随着时间的推移，会有语言老化、内容陈旧的问题。从我们使用的过程来看，每届学生都要增删、调整一些内容。尽管如此，目前的这本教材，还是有很多需要充实的地方。在教学过程中，教师如有同一类型的材料，亦可作为本课程的参考范文。

本课程的基本宗旨可以概括为以下几点：

1. 提高学生外语口语表述的能力。包括纠正语音语调，增加词汇量，但重点在于增强语感，提高外语思维能力以及表述的熟练程度。
2. 训练学生组织叙述或演讲内容。语言课程一般会按照字、词、句、段、篇的顺序，要求学生从掌握字、词开始。表述能力的训练则是以句子为中心，向下，掌握好出现在句子中的字和词；向上，以句子为中心，发展成段、篇。表述者应当有构思一篇文章的意识，以求达到表述的思路清晰，语言得体，最大限度地达到表述者的目的。
3. 训练学生与受众沟通的意识。如，区分受众的成分，演讲或叙事的场合地点，演讲或叙事的内容与受众的沟通等。
4. 训练学生的“得体性”意识。包括演讲者的礼宾意识，肢体语言，语音语调、时间的掌握等等，“得体性”是本课程的一个不容忽视的重要内容。

本教材的特点及使用建议：

1. 本课程是泰语专业三年级下学期或四年级上学期的必修课，学生已具备较扎实的基础语言能力，进入扩展阶段。因此，本教材基本使用原文，以训练学生增强语感，提高用外语思维的能力。

2. 本教材按照演讲与叙事的类型分单元，每个单元所提供的內容不是“课文”而是“范文”。因此，教学过程不以讲授某篇课文为主，而是要求学生通读范文，选出自己重点参照的内容，并准备出自己的讲述内容。
3. 教师指导学生准备表述的内容，学生的主要工作是课前准备、课上演练、课下小组活动、复习。每一单元中不同内容的范文为学生提供了一个较宽泛的参考内容，要求学生融会贯通，掌握某一类表述所常用的语言。
4. 将学生分为几个小组，分别准备不同内容的表述。这样可使学生有较宽的选择余地，并能够交叉受益。
5. 为使学生提高主动学习的能力，范文后列出要求学生重点掌握的词汇或短语，不做书面讲解，不给出汉语译词。教师在指导学生预习和准备过程中可做适当的讲解。要求学生自己去查泰泰字典或搜集例句，重点放在实践应用上。
6. 课堂训练是本课程的重要环节。训练方式有4个要点：
 - (1) 要求学生在自己的表述中尽可能多地重现范文后所列出的词汇或短语。
 - (2) 要求学生最大限度地拓展自己的角色空间。在讲述时，自己可以是总经理，可以是教授，可以是主持人或其他角色。
 - (3) 教师是课堂演练的导演。要特别注意适时要求学生重复重点掌握的语言点。同时教师也要不断变化自己的角色。即，既是听众，又是主持人或参与讨论者。
 - (4) 始终要求学生重视“得体性”。如：肢体语言、表情、语音、声调、着装、时间的掌握等。这些内容，我们不以讲述的形式在课本中出现，而是体现在课堂演练的过程中。教师应当要求学生在自己的讲述中体现“得体性”，要求学生按照每课后的评论表所列的内容评论讲述者，使学生有越来越明确的“得体性”意识。
7. 本课程平常工作量较大，因此，平时成绩的比例至少应占40%，期中和期末考试占60%。

สารบัญ

ความสำคัญของการสื่อสารด้วยการพูด	1
ความหมายของการสื่อสารด้วยการพูด	3
ทฤษฎีการพูด	5
ท่านเคยเตรียมตัวที่จะพูดแบบนี้บ้างหรือไม่?	8
หมวด ๑ การพูดแนะนำตัวเองหรือผู้อื่น	11
๑. การพูดแนะนำตัวเองหรือผู้อื่นในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ	11
๒. การพูดแนะนำตัวเองหรือผู้อื่นในโอกาสที่เป็นทางการ	13
(หรือกึ่งทางการ)	
กิจกรรมเสนอแนะ	16
หมวด ๒ การพูดเล่าเรื่อง	18
ตัวอย่าง ๑ เรื่องของนั้สรวุฒิน อาวันธิ	18
ตัวอย่าง ๒ ปรัชญาชีวิตในสุภายิตจีน	25
ตัวอย่าง ๓ ที่หนึ่ง	32
ตัวอย่าง ๔ นกสีน้ำเงิน	35
ตัวอย่าง ๕ ร้านอาหารไทยในเกียวโต	40
ตัวอย่าง ๖ ปรัชญาหน้การะจกรถ	45
ตัวอย่าง ๗ เด็กวัยคนนามสองคน	50
ตัวอย่าง ๘ ความเป็นมาของงานประเพณีพิธีสงกรานต์	54
ตัวอย่าง ๙ เปลือกหอย : ทรัพยากรธรรมชาติที่ควรอนุรักษ์	57
ตัวอย่าง ๑๐ หมอต้นไม้	59

ตัวอย่าง ๑๑ ช่วยกันผลิตอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำ	64
ตัวอย่าง ๑๒ เกษตรตำบล	67
ตัวอย่าง ๑๓ ความเป็นมาของความสัมพันธ์ทางการทูต ไทย – จีน	70
ตัวอย่าง ๑๔ ความลับเรื่องคิสซิงเจอร์เดินทางเสียบๆ ไป เมืองจีน	77
กิจกรรมเสนอแนะ	79
หมวด ๓ การกล่าวสุนทรพจน์ คำปราศรัยหรือการกล่าวใน งานพิธีต่างๆ	85
ตัวอย่าง ๑ คำกล่าวเปิดการแข่งขันกีฬาเยาวชนอำเภอ	85
ตัวอย่าง ๒ คำกล่าวในพิธีมอบประกาศนียบัตรนักเรียน อาชีวศึกษา	87
ตัวอย่าง ๓ คำกล่าวเนื่องในโอกาสส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่	89
ตัวอย่าง ๔ คำกล่าวในพิธีเปิดการฝึกอบรมกลุ่มเยาวชน พิทักษ์สิ่งแวดล้อม	92
ตัวอย่าง ๕ คำกล่าวอวยพรงานมงคลสมรส	95
ตัวอย่าง ๖ คำกล่าวเนื่องในพิธีอุปสมบท	97
ตัวอย่าง ๗ คำกล่าวเนื่องในโอกาสรับตำแหน่งใหม่	99
ตัวอย่าง ๘ คำกล่าวเนื่องในวันกตัญญูผู้สูงอายุ	101
ตัวอย่าง ๙ คำกล่าวในงานเลี้ยงส่งเพื่อน	102
ตัวอย่าง ๑๐ คำกล่าวในพิธีมอบประกาศนียบัตร	105
ตัวอย่าง ๑๑ คำกล่าวต้อนรับในพิธีเปิดการสัมมนา	108

ตัวอย่าง ๑๒ คำปราศรัย โดย พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	111
นายกรัฐมนตรี	
กิจกรรมเสนอแนะ	125
หมวด ๔ การพูดปาฐกถา	129
ตัวอย่าง ๑ การพูดโฆษณาหาเสียงเพื่อเลือกตั้งประธาน	129
นิติ (หรือนักศึกษา)	
ตัวอย่าง ๒ มาช่วยกันส่งเสริมสินค้าไทยกันเถอะ	131
ตัวอย่าง ๓ เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของชาติบ้านเมือง	134
ตัวอย่าง ๔ สมบัติของการพูด	141
ตัวอย่าง ๕ มลภาวะทางเสียง	149
ตัวอย่าง ๖ ความสามารถทางการแข่งขันกับอนาคตไทย	154
ตัวอย่าง ๗ นโยบายต่อเกษตรกรและการเกษตรของรัฐบาล	160
กิจกรรมเสนอแนะ	165
หมวด ๕ การพูดในการสัมมนาหรือการอภิปราย	169
ตัวอย่าง ๑ ประเทศจีนที่ข้าพเจ้ารู้จัก	169
ตัวอย่าง ๒ ปัญหาการใช้ภาษาไทย	181
ตัวอย่าง ๓ เส้นทางไปสู่บัณฑิต	190
กิจกรรมเสนอแนะ	202
บรรณานุกรม	206

ความสำคัญของการสื่อสารด้วยการพูด^①

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบันว่า ความสามารถในการพูดเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลทุกอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ที่ไหนจะทำอะไรมนุษย์ จะต้องอาศัยการพูดเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยบุคคลนั้นจะเป็นนักบริหาร พนักงานขาย อาจารย์ แพทย์ ทหาร พยาบาล นักการเมือง ฯลฯ ต่างก็ต้องมีความสามารถที่จะต้องใช้การสื่อสารในการพูดให้ปรากฏแก่บุคคลทั่วไป เพื่อสร้างความมีชื่อเสียงให้เป็นที่เคารพเชื่อถือมีความเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นผู้ได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นการพูดจึงเป็นประเภทของการสื่อสารซึ่งบุคคลทุกหมู่เหล่านำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าการสื่อสารประเภทอื่น เป็นความจริงที่ว่ามันจะต้องมีการสื่อสารกับคนในครอบครัว กับเพื่อนร่วมสถาบัน กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ฯลฯ และดังที่กล่าวมาแล้วว่า การสื่อสารด้วยการพูดเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย เพราะมีข้อจำกัดน้อยกว่าวิธีอื่น ผู้พูดสามารถใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในตัวเองมาประกอบการพูด ไม่ว่าจะเป็นวาทะภาษาซึ่งเป็นการสื่อสารเนื้อหาสาระที่เป็น ภาษาพูด ภาษาเขียนและอวัจนภาษา ซึ่งเป็นการแสดงออกด้วยอาการกิริยาท่าทางไม่ว่าจะด้วยสีหน้าแววตา การใช้มือและแขน ฯลฯ ประกอบการพูดนั้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพูดเป็นทักษะหนึ่งในบรรดาทักษะทั้ง ๔ ของการใช้ภาษา คือ

① จากถักขณา สตะเวทิน. **หลักการพูด**. กรุงเทพฯ: เทืองฟ้า พรินติ้ง, ๒๕๔๐.

การพูด การฟัง การอ่านและการเขียน ดังนั้นการพูดจึงเป็นการแสดงถึงลักษณะและวิธีการของมนุษย์ที่นำเอาภาษาหรือถ้อยคำต่างๆ มาเชื่อมโยงกันเป็น คำ วลี ประโยค ฯลฯ ทำให้เกิดความหมายและสื่อสารออกไปยังผู้ฟังตามวัตถุประสงค์ของผู้พูดด้วยบุคลิกภาพที่น่าสนใจและน่าติดตาม นอกจากนั้นการที่ผู้พูดมีความรู้ความสามารถรู้จักการเลือกใช้คำพูดให้ถูกต้อง เหมาะกับบุคคล เวลา สถานที่ รวมทั้งรู้จักและเข้าใจว่าสิ่งใดควรพูดสิ่งใดไม่ควรพูด การพูดนั้นก็จะสามารถสร้างความเป็นมิตรหรือศัตรูได้ การพูดจึงนับเป็นเสมือนบันไดขั้นแรกของการสมาคม และเป็นสะพานเชื่อมโยงไปสู่ความสำเร็จของมนุษย์เรา ดังที่สุนทรภู่กวีเอกของไทยได้กล่าวไว้ถึงความสำคัญของการพูดในนิราศภูเขาทองว่า

ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์

มีคุณรักสรรสอขอรอยจิต

แมพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร

จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา

ความหมายของการสื่อสารด้วยการพูด^①

วิชาว่าด้วยการพูดอาจจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น วาทศิลป์ (Rhetoric) วาทศาสตร์และวาทวิทยา (Speech) อย่างไรก็ตามความหมายของคำเหล่านี้ ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ว่าด้วยศิลปะการพูดหรือวิธีการสื่อสารด้วยการพูด

การพูดจึงถือได้ว่าเป็นศิลปะและศาสตร์ที่เป็น “ศิลป์” เพราะเป็นวิชาที่ต้องมีการศึกษาเล่าเรียนจะต้องหมั่นฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและมีความมั่นใจ สามารถพูดได้อย่างแคล่วคล่องเป็นไปโดยความคิด ในขณะที่เดียวกันอาจกล่าวได้ว่าการพูดเก่งหรือพูดเป็นนั่น นับได้ว่าเป็นศิลปะเฉพาะตัวได้ เพราะผู้พูดบางคนก็มีความสามารถพิเศษหรือมีศิลปะเฉพาะตัวของผู้พูดเอง ในส่วนที่เป็น “ศาสตร์” หมายความว่า การพูดที่ดีนั้น ย่อมประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ ที่ต้องยึดเป็นแนวทางเพื่อนำมาปฏิบัติ ผู้พูดจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการพูดที่แน่ชัด มีการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียงและกิริยามารยาทที่สอดคล้องเหมาะสมกับวาระและโอกาสของการพูด รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพแห่งวัฒนธรรมนั้นๆ อีกทั้งผู้พูดจะต้องเป็นผู้ที่มีความจริงใจและมีความรับผิดชอบต่อการพูดของตน ในขณะเดียวกันการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการพูดก็เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนมีวิจารณญาณที่ดี รู้จักใช้เหตุผลในการพูดโต้แย้ง มีหลักฐานอ้างอิงในการพูดและยังเป็นการฝึกให้ผู้พูดมีความสามารถในการใช้

① จากลัทธิมา สตะเวทิน. หลักการพูด. กรุงเทพฯ: เพื่อฟ้า พร้นดิ่ง, ๒๕๔๐.

หลักเกณฑ์เพื่อการอภิปราย การโต้วาที การสนทนา ฯลฯ รวมทั้ง
การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่ดีทั้งปวง ดังนั้นผู้พูดที่ดีและต้องการ
ได้รับความสำเร็จในการพูด ก็ควรจะได้มีการศึกษาและหมั่นฝึกฝน
ดังพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ เรื่องวิวาหพระสมุทรถกล่าวว่า

ปากเป็นเอก	เลขเป็นโท	โบราณว่า
หนังสือตรี	มีปัญญา	ไม่เสียหาย
ถึงรู้มาก	ไม่มีปาก	ลำบากกาย
มีอุบาย	พูดไม่เป็น	เห็นป่วยการ

ทฤษฎีการพูด^①

นักวิชาการการสื่อสารทั้งหลายได้พยายามศึกษารูปแบบ และ กระบวนการการสื่อสารของมนุษย์ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมที่มนุษย์ แสดงออกโดยการพูดซึ่งมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารด้วยการพูดระหว่างคนสองคนหรือมากกว่านั้น การพูดในที่สาธารณะ การพูดกันระหว่างผู้ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ฯลฯ นักวิชาการเหล่านั้นได้พยายามกำหนดเป็นทฤษฎีหรือรูปแบบจำลองขึ้น เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพการเคลื่อนไหวขององค์ประกอบต่างๆ ของ การสื่อสาร ซึ่งปัจจัยแห่งการพูดให้สัมฤทธิ์ผลนั้น มีทฤษฎีที่สามารถ อธิบายให้เข้าใจถึงขั้นตอน และกระบวนการอันเป็นที่ยอมรับกัน อย่างกว้างขวางหลายทฤษฎี แต่ในที่นี้จะขอกล่าวถึงทฤษฎีของ อริสโตเติล

ทฤษฎีของอริสโตเติล (Aristotle Theory)

อริสโตเติลเป็นนักวาทศาสตร์ชาวกรีกที่มีชื่อเสียงและมีผลงาน มากมาย ได้เขียนหนังสือวาทศาสตร์ (Rhetoric) ขึ้นประมาณปี ๓๓๐ ก่อนคริสตกาล หนังสือวาทศาสตร์เล่มนี้นับได้ว่าเป็นหนังสือที่มีชื่อเสียง และได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่าเป็นทฤษฎีขั้นพื้นฐานของ การสื่อสารด้วยการพูด อริสโตเติลได้ให้ความหมายของวาทศิลป์ว่า

① จากถ้อยคำ สดะเวทิน. **หลักการพูด**. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้า พรินติ้ง, ๒๕๔๐.

“เป็นการค้นหาวิธีการโน้มน้าวใจที่มีอยู่ทุกรูปแบบ” (Robert W. Rhys:1964)^① อริสโตเติลได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ เช่น การพูดในสภา การพูดในศาลและการพูดในที่ชุมนุมชนว่า ผู้พูดจะต้องมีความสามารถในการพูด โดยกล่าวว่าการพูดของมนุษย์นั้นประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๓ ส่วน ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งเสียมิได้คือ ผู้พูด (speaker) คำพูด (speech) และผู้ฟัง (listener) ซึ่งการพูดที่จะให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ผู้พูดจะต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้ฟัง เช่น ผู้ฟังอยู่ในวัยใด วัยหนุ่มวัยสาว หรือวัยชรา มีความเชื่อและทัศนคติอย่างไร ตลอดจนพื้นฐานอารมณ์ของผู้ฟังเป็นอย่างไร ถ้าผู้พูดเข้าใจสิ่งต่างๆ ผู้พูดก็จะสามารถสร้างสาร (คำพูด) ที่ไม่ขัดแย้งกับธรรมชาติของผู้ฟัง ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ นอกจากนั้นการพูดจะต้องเน้นสารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับโอกาสแห่งการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการพูดนั้นเสมอ ไป โอกาสนั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ (จำนง วิบูลย์ศรี:๒๕๓๘)^② คือ

๑. โอกาสที่ผู้ฟังจะต้องตัดสินใจว่า อะไรเป็นเท็จ อะไรเป็นจริง โอกาสเหล่านี้ ได้แก่ การพูดในศาลโดยมีผู้พิพากษาดูการเป็นผู้ฟังที่สำคัญที่สุด ณ ที่นั้น เพราะจะต้องเป็นผู้วินิจฉัยว่า อะไรเป็นจริง อะไรเป็นเท็จ เพื่อจะได้ตัดสินใจลงไปให้เด็ดขาด

๒. โอกาสที่ผู้ฟังต้องเข้าใจว่า หลักการหรือข้อเสนอใดเป็นสิ่งที่

① Rhy, Robert W., *The Work of Aritotle*, New York: Oxford University Press, 1964.

② จำนง วิบูลย์ศรี. *หลักและการปฏิบัติทางวาณิช*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

เหมาะสม ถ้าจะรับไว้ต่อไป โอกาสเช่นนี้ ได้แก่ การพูดเพื่อแถลง
นโยบาย ขอความไว้วางใจจากที่ประชุม เป็นต้น

๓. โอกาสที่ผู้ฟังจะได้รับการจรรโลงให้รำงไว้ซึ่งความเชื่อมั่น
อันฝังใจมาแต่เดิมแล้ว โอกาสเช่นนี้ ได้แก่ การพูดในพิธีการต่างๆ
 เป็นต้น